

Representantforslag nr. 74

(2008–2009)

fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Kenneth Svendsen, Gjermund Hagesæter, Jørund Rytman og Kåre Fostervold

Dokument nr. 8:74 (2008–2009)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Kenneth Svendsen, Gjermund Hagesæter, Jørund Rytman og Kåre Fostervold om bedre regler for næringsdrivende og gründere som driver enkeltpersonforetak

Til Stortinget

BAKGRUNN

Norge er i dag inne i en økonomisk nedgangsperiode, og på verdensbasis snakker man om krise, og pessimismen råder. Det er i denne sammenheng viktig ikke å glemme at nettopp kriser kan skape grunnlaget for nyskaping og ny vekst, slik særlig økonomen Joseph Alois Schumpeter påpekte. Men da er det også viktig at vi har et regelverk som "backer" opp, og ikke hindrer gründerbedrifter. Når valget er mellom arbeidsledighet og det å starte opp egen virksomhet, må regelverk og økonomiske utsikter stimulere til sistnevnte alternativ.

En person som driver virksomhet og får sin inntekt gjennom enkeltpersonforetak, stiller i mange tilfeller svakere enn en som er ansatt i en bedrift, eller personer som driver gjennom andre foretaksformer. Nå er det selvsagt frivillig om man vil opprette og drive et enkeltpersonforetak, eller skaffe seg inntekt på annen måte, men et overordnet prinsipp bør likevel være likebehandling av organisasjonsformene så langt det er hensiktsmessig.

Når man i tillegg vet at enkeltpersonforetak er en enkel måte å starte virksomhet på innenfor loven, samt at mange gründere velger denne foretaksformen, burde ikke regelverket virke diskriminerende.

Driver man et enkeltpersonforetak, må man årlig tjene om lag 100 000 kroner mer enn en vanlig lønns-mottaker for å sitte igjen med det samme kronebelø-

pet. Dette rimer dårlig med Stortingets ønske om at det skal lønne seg å satse på nyskaping i Norge.

Ved skattereformen fikk enkeltpersonforetak dårligere vilkår enn aksjeselskap. Innføringen av obligatorisk tjenstepensjon som del av pensjonsreformen ga en betydelig økonomisk belastning for småbedriftene. De senere år er etableringen av norsk utenlandsk foretak (NUF) økt sterkt. Om lag 20 000 foretak er nå registrert i Brønnøysund. NUF er en rimelig etableringsform blant annet fordi en gjennom denne virksomhetstypen slipper krav til aksjekapital og revisor. Eieren/gründeren blir ansatt i eget selskap og får minstefradrag og fulle trygderettigheter på lik linje med andre lønsmottakere.

Fordeler og ulemper

Enkeltpersonforetaksformen har en rekke fordeler, men også noen ulemper. Den enkleste formen for etablering av virksomhet skjer gjennom å starte et enkeltpersonforetak. Er man myndig og ikke har konkursskarantene, er det ingen krav til egenkapital ved oppstart av denne typen virksomhet. Man skal kun fylle ut et eget skjema for registrering i Enhetsregisteret. Registrering i Enhetsregisteret er gratis og gir virksomheten et organisasjonsnummer. Det er ellers få formelle krav, man slipper arbeidsgiveravgift og man slipper kostnader til revisor, om man ikke kommer opp i en størrelse hvor man i løpet av året samlet har hatt eiendeler med verdi over 20 mill. kroner eller et gjennomsnittlig antall ansatte høyere enn 20 årsverk.

Ulemper ved enkeltpersonforetak er høy risiko og fullt ansvar for selskapets forpliktelser. Virksomhet i enkeltpersonforetak gir ikke arbeidsledighetstrygd for eier. Enkeltpersonforetak gir grunnlag for sykepenger fra folketrygden, men bare med 65 pst. fra dag 17.

Enkeltpersonforetak gir ikke eieren rettigheter tilsvarende det virksomhetsutøver ville fått dersom vedkommende etablerte et aksjeselskap eller et NUF. Gjennom virksomhet i et enkeltpersonforetak vil man også gå glipp av følgende fordeler som vanlige ansatte har krav på:

- Minstefradrag på selvangivelsen
- Skattefri behandlingssikring
- Skattefri etter- og videreutdanning
- Skattefrie sluttvederlag
- Lønnsgarantiordningen

Skatt og økonomi

Skattemessig lignes virksomhet i enkeltpersonforetaksformen sammen med eieren personlig. Dette betyr at overskudd er skattepliktig, underskudd fradragsberettiget og at resultatet sees sammen med eieren andre inntekter.

I enkeltpersonforetak er man selv personlig ansvarlig for all gjeld selskapet opparbeider. Det er ikke noe skille mellom eieren og selskapet hva gjelder økonomiske forpliktelser. Kan ikke selskapet betjene sin gjeld, står eieren i fare for å miste både hus og bil.

En undersøkelse fra Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening (NARF) for en tid tilbake viste at selvstendig næringsdrivende i enkeltpersonforetak straffes med opptil 40 000 kroner i ekstra kostnader årlig sammenliknet med personer i et ansettelsesforhold. Dette tallet er høyere i dag, blant annet som følge av at minstefradraget er økt med mer enn en konsumprisindeksregulering av minstefradraget skulle tilsi.

Utrekningene ble gjort ved å sammenlikne de økonomiske vilkårene for en ansatt med en årlig nettoinntekt på 380 000 kroner med vilkårene til en person som eier et enkeltpersonforetak og har tilsvarende inntekt. Regnestykket tar blant annet hensyn til minstefradraget, forsikring mot inntektstap på grunn av sykdom og kostnadene ved å videreføre egen pensjonsordning.

Minstefradraget er et fradrag som kun gis lønns-mottakere. Det kan maksimalt utgjøre 70 350 kroner, hvilket reduserer skatten til de ansatte med 19 700 kroner årlig. Dette fradraget innrømmes ikke enkeltpersonforetakene.

I tillegg må personer med enkeltpersonforetak selv bære tapet hvis de blir syke. Eller de kan velge å tegne en forsikring mot inntektstap ved sykdom. En gjennomsnittlig premie kostet ifølge NARFs undersøkelse 12 000 kroner. I tillegg beregnet NARF en premie på 13 000 kroner for å videreføre kollektiv pensjonsordning tilsvarende det man hadde i et ansettforhold dekket av arbeidsgiver.

Selvstendig næringsdrivende som driver enkeltpersonforetak betaler imidlertid lav arbeidsgiveravgift, men de går samtidig glipp av en rekke andre go-

der som fri utdanning og forsikring for behandlingsutgifter, som kan mottas skattefritt av lønsmottakere. Enkeltpersonforetakene har også lønnsfradrag som settes til 15 pst. av ansattes lønn.

Sosiale rettigheter

Gjennom selskapsformen enkeltpersonforetak har man færre sosiale rettigheter enn om man f.eks. velger aksjeselskap. Da får man rettigheter tilsvarende en ansatt, selv om man eier hele selskapet selv.

Sykepeng

Selvstendig næringsdrivende i enkeltpersonforetak har kun krav på sykepeng med 65 pst. av sykepengegrunnlaget fra og med den 17. dagen (ventetid). De har ingen rettigheter i reglene om yrkesskade og yrkessykdom, men kan tegne frivillig yrkesskadetrygd og yrkesskadeforsikring.

Skattefri etter- og videreutdanning

Arbeidsgiver, i for eksempel aksjeselskap, kan dekke skolerelaterte utgifter uten beløpsbegrensning for sine ansatte, uten at den ansatte blir skattlagt for fordelene. Dette gjelder når utdanningen gir kompetanse i stilling hos arbeidsgiver og i forbindelse med opphør av arbeidsforhold (inntil 1,5 G). Dette kan ikke de som driver enkeltpersonforetak dra nytte av.

SkatteFUNN

De næringsdrivendes egeninnsats regnes ikke med i kostnadene som danner grunnlag for skattefradrag gjennom SkatteFUNN-ordningen. Til sammenligning får samme person skattefradrag dersom vedkommende organiserer driften som aksjeselskap og betaler seg selv lønn.

Arbeidsledighetstrygd

Næringsdrivende har som hovedregel ikke krav på dagpenger ved arbeidsledighet. For næringsdrivende over 64 år er det gjort unntak, men da må visse vilkår oppfylles.

Pensjonsordning

Finansdepartementet fremmet i forbindelse med behandling av lov om obligatorisk tjenestepensjon i 2005 forslag om at adgang til å ha innskuddspensjonsordning for næringsdrivende i enkeltpersonforetak skulle begrenses oppad til minimumsgrensen i lov om obligatorisk tjenestepensjon. Dette innebærer at innskuddet ikke kan utgjøre mer enn 4 pst. av lønn mellom 1 og 12 G for enkeltpersonforetak, mens andre foretak kan sette av inntil 8 pst. av lønn mellom 6 og 12 G (og 5 pst. av lønn mellom 1 og 6 G) med fullt skattefradrag for sine ansatte. Eiere begrenses dog på

samme måte som enkeltpersonforetak med hensyn til skattefradrag.

Lønnsgarantiordningen

Dersom du går konkurs, har du ingen garanti fra Lønnsgarantifondet. "Lov om statsgaranti for lønnskrav" gjelder kun for ansatte, herunder virksomhets-eier som samtidig er ansatt enten i et aksjeselskap eller i et NUF.

Vurdering

Enkeltpersonforetak er veldig ofte gründerbedrifter. Sett i sammenheng med dagens nedgangskonjunktur er det nettopp nå man burde legge til rette for den nyskapning og innovasjon gründerbedriftene kan representere. Bedrede rammebetingelser for enkeltpersonforetak kan bidra til å skape grunnlaget for ny fremtidig vekst basert på gode ideer og ny tenkning.

Forslagsstillerne mener man burde vurdere en ordning der den som driver et enkeltpersonforetak, kan velge mellom et minstefradrag lik minstefradraget for vanlige lønnstakere eller fradrag for faktiske utgifter. Dette vil forenkle systemet, og minstefradraget vil fungere på samme måte som for lønnstakere, hvor minstefradraget utgjør 36 pst. av inntekten, begrenset oppad til 70 350 kroner. Nedre grense er 4 000 kroner. Det vil oppstå spørsmål i de tilfeller hvor en person både er ansatt i en bedrift, og driver enkeltpersonforetak på si, om hvorvidt vedkommende har krav på to minstefradrag.

Forslagsstillerne mener det alternativt burde vurderes en ordning der enkeltpersonforetakene gis et næringsfradrag tilsvarende skattelettelsen som ligger innbakt i minstefradraget for vanlige lønnstakere. Dette vil utjevne diskrimineringen som enkeltpersonforetakene er utsatt for i dag ved at de med moderate eller lave næringsinntekter ikke har samme skattelettelse som lønnsinntakere. Dette spørsmålet har imidlertid vært behandlet i Representantforslag nr. 52 (2007–2008) der et mindretall stemte for videre utredning i Innst. S. nr. 199 (2007–2008). Stortingsbehandlingen ble foretatt før finanskrisen gjorde seg gjeldende. Forslagsstillerne mener dagens situasjon med økonomisk nedgangsperiode tilsier at denne vurderingen burde gjøres på nytt med sikte på å legge bedre til rette for gründervirksomhet.

Når det gjelder skattefradrag for pensjon, mener forslagsstillerne at enkeltpersonforetak burde ha samme rett til fradrag som andre ansatte i en bedrift, dvs. 5 pst. av inntekt mellom 1 og 6 G og 8 pst. av inntekt mellom 6 og 12 G.

Forslagsstillerne mener også man burde se på om ikke enkeltpersonforetak og lønnstakere i større grad burde likebehandles med tanke på sosiale rettigheter som sykepengene, arbeidsledighetstrygd og lønnsgarantiordning. Dette vil imidlertid innebære en økt trygdeavgift som samsvarer med folketrygdens økte kostnader. En løsning kunne være frivillig medlemskap i folketrygden, slik norske borgere i utlandet har adgang til.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

I

Stortinget ber Regjeringen vurdere å la minstefradraget gjelde også for enkeltpersonforetak, eventuelt vurdere å la skattelettelsen som ligger innbakt i minstefradraget også gjelde for enkeltpersonforetak i form av et næringsfradrag.

II

Stortinget ber Regjeringen vurdere større grad av likebehandling av enkeltpersonforetak med et ansettelsesforhold når det gjelder sosiale rettigheter etter folketrygden. Dette må ses med hensyn til finansiering og mulighet for frivillig medlemskap.

III

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å øke skattefradraget for innskuddspensjon til 5 pst. for inntekt mellom 1 og 6 G og til 8 pst. for inntekt mellom 6 og 12 G.

IV

Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang med sikte på større likebehandling av enkeltpersonforetak i forhold til et ansettelsesforhold når det gjelder andre skattemessige forhold og mulighet til trygghet ved uforutsette hendelser.

2. april 2009

